

Luciano Ravetti. *La santità nella „Lumen Gentium”*. Roma 1985 ss. 324

Po 20 latach od Soboru Watykańskiego II w pełniejszy sposób są odczytywane jego uchwały i stają się natch dostępna dla każdego i dla świeckich i duchownych w Kościele. Opublikowane *Acta Synodalia Vaticanum II* ukazują nam jeszcze bardziej drogi odnowy prawnej i pastoralnej Kościoła. Ich studium jest niezmiernie przydatne dla lepszego zrozumienia różnych aspektów odnowy soborowej. Książka, którą prezentujemy, jest studium naukowym na temat ciągle interesujący, a który Ojcowie Soborowi uznali za bardzo ważny życiowo. Chodzi mianowicie o świętość chrześcijańską. Praca już liczy kilka lat, a jednak jest bardzo aktualna. W naszym języku ukazało się sporo publikacji zbliżonych treścią do omawianej pracy, z których na szczególne wyróżnienie zasługują: W. Słomki *Świętość na świeckiej drodze życia* (Poznań–Warszawa 1980 ss. 260) i E. Werona *Teologia życia wewnętrznego ludzi świeckich* (Poznań–Warszawa 1981 ss. 286). Praca L. Ravettiego jest oryginalna i dotychczas jedyna w swej metodyce. Autor podchodzi do zagadnienia świętości opierając się na konstytucji dogmatycznej o Kościele Soboru Watykańskiego II i na całym zespole akt przygotowanych do jej ostatecznego tekstu, a będących dokumentacją schematów przedsoborowych i propozycji poszczególnych konferencji episkopatów różnych krajów. Zagadnieniem świętości Sobór zajmował się ubocznie w *Konstytucji „Lumen Gentium”* i w innych aktach, jak *Dekret o apostołstwie świeckich*. Autor sięgnął też do nauki przedsoborowej i stworzył pogłębione studium w tej dziedzinie. Poza tym opracowaniem nie spotykamy tak wyraźnie sprecyzowanych zasad i poglądów soborowych na temat świętości. Pracę tę można jedynie porównać z dziełem zbiorowym pod redakcją E. Ancilliego *La santità cristiana* (Roma 1980 ss. 431), dotyczącym jednak tematyki potraktowanej o wiele szerzej, a tym samym nieco bardziej pobieżnie. Problem świętości choć okazjonalnie to jednak bardzo obszernie występuje w uchwałach soborowych i byłoby rzeczą niezmiernie trudną przedstawić go w świetle wszystkich uchwał. Autor choć główny swój wywód opiera na *Lumen Gentium*, to jednak nie pomija innych tekstów soborowych.

Świętość jest tu ukazana jako dostępna dla każdego i dla wszystkich wiernych w Kościele, w każdym stanie życia. Niestety Autor nie cytuje zbyt wielu opinii teologów oraz wypowiedzi papieskich dotyczących tego tematu. Płynnie to może z faktu, iż teksty akt soborowych (*Acta Synodalia*) *De Ecclesia* zostały wydane późno i do czasu ukazania się pracy L. Ravettiego nie zostały dostatecznie skomentowane przez teologów. Także i obecnie literatura w tym przedmiocie jest bardzo skromna.

Praca jest podzielona na cztery działy (sekcje): I – dotyczy świętości jako faktu fundamentalnego w chrześcijaństwie, II – traktuje o świętości w aspekcie moralnym, III – w różnych posługach i różnych stanach życia chrześcijańskiego, wreszcie IV sekcja traktuje o świętości Najświętszej Marii Panny jako wzoru i

modelu świętości w Kościele. Niezmiernie ciekawy jest ten rozdział pracy, który dotyczy świętości ludzi świeckich. Został on umieszczony w II sekcji i zawiera omówienie zwłaszcza tej części *Konstytucji „Lumen Gentium”*, która dotyczy powszechnego powołania do świętości. Autor z wielką wnikliwością przedstawił zagadnienie jedności i wielorakości świętości w życiu ludzi świeckich. Zostały omówione także różnorakie praktyki tej samej świętości w stanie biskupim, kapłańskim, diakańskim, kleryckim, apostołów świeckich, w stanie małżeńskim, w rodzinie, w stanie wdowieństwa i dziewictwa, wśród wykonujących różne zawody świeckie, wśród chorych, biednych, prześladowanych.

Następnie w III sekcji, dotyczącej świętości w służbach i stanach życia w Kościele, zajął się świętością duchownych, zakonników i ludzi świeckich. Świecki stan życia jest rozumiany przez Sobór na równi ze stanem kapłańskim i zakonnym. Powołanie ludzi świeckich do świętości nie jest traktowane minimalistycznie, ale w kategoriach najwyższego zaangażowania i wysiłku. Autor komentując IV rozdział *Konstytucji „De Ecclesia”* ukazuje, na czym polega doskonałość ludzi świeckich nie tylko w sensie pasywnym, biernym, a więc personalnym, ale także w sensie aktywnym, uwzględniającym działanie osoby świeckiej i jej wpływ na innych członków Kościoła. Omawiając poszczególne ustępy *Lumen Gentium* mówi o świeckich jako o „zaczynie” uświęcającym świat od wewnątrz. Następnie wykazuje, w jaki sposób świeccy partycypują w funkcjach: kapłańskiej, pasterskiej i królewskiej Chrystusa oraz w jaki sposób partycypacja ta prowadzi do doskonałości. Człowiek świecki, wykonując funkcje należące do ludu Bożego, przyobleka je w szczególną „właściwość”, a to w celu sprawowania roli „zaczynu” w świecie aż do czasu, kiedy stanie się on Królestwem Bożym w chwale. Takie działanie laikatu nie może być oddzielone od działania hierarchii, która przecież ma istotne zadanie uświęcenia ludu Bożego. Autor wykazuje, w jaki sposób to współdziałanie laikatu i hierarchii dojrzewa i prowadzi do doskonałości chrześcijańskiej obu stron, aby dać świadectwo miłości ewangelicznej. *Konstytucja* w konkluzji swych wypowiedzi na temat świeckich w Kościele wzywa ich do dawania pełnego świadectwa o życiu i zmartwychwstaniu Chrystusa i w ten sposób ukazuje nam świeckich jako „duszę” tego świata.

Czytając pracę L. Ravettiego nasuwa się uwaga praktyczna dotycząca pewnej niekonsekwencji autora. Z jednej strony komentuje szeroko powołanie do świętości wszystkich stanów życia, mówi o jedności świętości (s. 32) i jednocześnie jej wielorakości, o równości wszystkich stanów w Kościele. Powiada wprost: nie istnieje żadna różnica między nami (s. 199), „wszyscy my jedno jesteśmy w Jezusie Chrystusie” – powtarza za św. Pawłem. Z drugiej strony wspomina o „wyższej świętości duchownych”, kiedy mówi: „Ono [powołanie] zakłada ten rodzaj świętości i doskonałości wyższej od tej, do której winni dążyć wszyscy wierni (s. 138). Tego rodzaju powiedzenie może sugerować niesłuszne przypuszczenie, że Sobór robi jakieś różnice stopnia między świętością duchownych i świętością świeckich (zob. także s. 189).

Natomiast na plus pracy należy zaliczyć wyraźne postawienie zagadnienia eklesjalności świętości. Zagadnienie to przewija się w całej pracy. Świętość chrześcijańska nie zależy wyłącznie od jego dobrej woli i indywidualnego wysiłku, ale

jest faktem, który w pełni realizuje się dopiero w Kościele. Sam Kościół jest święty. Świętość Kościoła nie zależy od zmiennej woli, ale Kościół ją posiada ontologicznie, a racja jest teologiczna, trynitarna, chrystologiczna, eklezjalna. Nie jest ona faktem czysto metafizycznym, ale objawia się w Kościele. Świętość konstytutywna Kościoła jest połączona ze świętością moralną. Świętość wiernych jest konsekwencją świętości dogmatycznej, jak czynienie wpływa z istnienia. Zachowanie chrześcijan daje, jeśli jest pozytywne, lub nie daje, jeśli jest negatywne, Mistycznemu Ciału Chrystusa bogactwo świętości moralnej, do której ich Bóg powołuje i zobowiązuje: „wołą Bożą jest uświęcenie wasze” (1 Tes 4, 3). Mówiąc w sposób uproszczony, Kościół nie jest święty lub grzeszny z powodu świętości lub grzeszności jego członków, ale „członki Kościoła są uświęcone łaską, którą otrzymują od Kościoła, lub są grzeszne – jeśli odrzucają tę łaskę” (zob. s. 3-13).

Pozornie praca jest mocno skomplikowana i złożona ze sztucznych konstrukcji myślowych, lecz w praktyce czyta się ją z dużym zainteresowaniem, gdyż stanowi prosty wykład nauki soborowej na temat powołania do świętości wszystkich wiernych.

Studium L. Ravettiego pozwala lepiej odkryć bogactwo teologiczne na polu dogmatycznym, duszpasterskim i duchowym *Konstytucji* soborowej „*Lumen Gentium*”. Odnacza się dogłębną poszukiwań autora i precyzyjnością analizy tekstów soborowych.

To bogactwo materiału zostało przedstawione przez L. Ravettiego za pomocą metody naukowej opartej na kwerendzie materiałów dokumentalnych. Na plus też należy zaliczyć wykorzystanie przez autora źródeł partykularnych opartych na tekstach przygotowawczych do Soboru przygotowanych przez poszczególne Kościoły partykularne. Język pracy jest prosty, jasny i zrozumiały nawet dla czytelnika mało obeznanego z tematyką teologiczno-kanoniczną. Praca stanowi duży przyczynek do głębszego rozumienia treści teologicznych *Konstytucji dogmatycznej o Kościele „Lumen Gentium”*. Może też stanowić wydatną pomoc dla kanonistów zajmujących się nie tylko formalnym, ale także materialnym prawem kanonizacyjnym.

Ks. Henryk Misztal